
ARTYKUŁY

Julia Witkowska¹

Proces decyzyjny FIFA wobec eskalacji rosyjskiej agresji w Ukrainie. Analiza reakcji oraz dynamiki emocji członków wybranych grup internetowych

W artykule zaprezentowano analizę procesu decyzyjnego FIFA w kontekście eskalacji rosyjskiej agresji w Ukrainie i zbliżających się XXII Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej, ze szczególnym uwzględnieniem reakcji polskich kibiców w wybranych grupach internetowych. Badania zogniskowały się wokół trzech grup na Facebooku, których członkowie wyrażali swoje emocje i opinie na temat poszczególnych decyzji FIFA w kluczowym okresie od 24 lutego do 8 marca 2022 r., kiedy wybuchła pełnoskalowa wojna w Ukrainie. W artykule przedstawiono dynamikę emocji oraz różnorodność reakcji polskich fanów na działania FIFA, m.in. dotyczących kontrowersji związanych z udziałem reprezentacji Rosji w barażach do mistrzostw świata. Wykorzystując metody etnografii cyfrowej i indywidualnych wywiadów jakościowych, przebadano dynamikę emocji kibiców wywołanych mieszaniną polityki i sportu, a także wpływu czynników ekonomicznych na decyzje FIFA w tamtym okresie. Szczególną uwagę zwrócono na współczesną rolę największych federacji sportowych w kontekście globalizacji i ich odpowiedzialności społecznej w obliczu kryzysów politycznych. Wyniki badań dostarczają cennych informacji na temat zależności między emocjami fanów a decyzjami instytucji sportowych, co może mieć istotne znaczenie dla przyszłych działań FIFA oraz innych organizacji sportowych w podobnych sytuacjach kryzysowych.

Słowa kluczowe: relacja polityki i sportu, wojna w Ukrainie, decyzje FIFA, dynamika emocji, etnografia cyfrowa

FIFA's Decision-Making Process in the Face of Escalating Russian Aggression in Ukraine. An Analysis of Reactions and the Dynamics of Emotions Among Members of Selected Online Groups

The article analyses FIFA's decision-making process in the context of the escalation of Russian aggression in Ukraine and the upcoming XXII World Cup, with a particular focus

¹ Uniwersytet Gdański, julia.witkowska@phdstud.ug.edu.pl.

on the reactions of Polish fans in selected online groups. The research focuses on three Facebook groups, where members expressed their emotions and opinions on particular FIFA decisions during the period from February 24 to March 8, 2022 – a crucial time that coincided with the beginning of the full-scale war in Ukraine. The article outlines the dynamics of emotion and the diversity of Polish fans' reactions to FIFA's actions, which included the controversy over the Russian national team's participation in the World Cup play-offs. Using the methods of digital ethnography and individual qualitative interviews, the dynamics of emotions among fans towards the mixing of politics and sports, as well as the influence of economic factors on FIFA's decisions at the time were examined. The article highlights the contemporary role of major sports federations in the context of globalization and their social responsibility in the face of political crises. The findings provide valuable information on the interaction between fans' emotions and the decisions of sports institutions, which may have important implications for future actions of FIFA and other sports organizations in similar crises situations.

Keywords: relationship between politics and sport, war in Ukraine, FIFA decisions, emotional dynamics, digital ethnography

Wprowadzenie

Szeroko rozumiana sfera sportu oraz przestrzeń społeczna, kulturalna i polityczna naszego społeczeństwa bez wątpienia w istotny sposób wzajemnie na siebie oddziałują. Wpływ ten można zauważyć, przyglądając się tak medialnej i spopularyzowanej dyscyplinie jak piłka nożna. Sport ten w wielu częściach świata odgrywa kluczową rolę kolektywistyczną, a największe wydarzenia z nim związane to często wyjątkowy okres, na który z niecierpliwością oczekuje wiele osób. Nie inaczej jest w przypadku mistrzostw świata. Należy podkreślić, że wydarzenia sportowe o tej randze, stanowią nie tylko pole rywalizacji sportowej, lecz również sferę intensywnych działań politycznych oraz licznych transakcji finansowych powiązanych z samym procesem organizacji mundialu. Przykładem może być wynajmowanie przez wpływowe firmy łóż na stadionach piłkarskich tylko po to, aby podkreślić swój prestiż, negocjować umowy na okazałe sumy czy wykorzystać wydarzenie sportowe jako symboliczne tło do podpisywania umów biznesowych (Czubaj i in. 2012: 234). Działania te pokazują, jak duże znaczenie podczas mistrzostw o szczególnie szerokim zasięgu ma nie tylko uprawianie dyscypliny, jaką jest piłka nożna, lecz także umiejętność posługiwania się wizerunkiem różnych podmiotów do czerpania korzyści finansowych czy starania się o podwyższenie statusu np. określonej organizacji, federacji sportowej bądź samego państwa.

Wpływy polityki i czynników ekonomicznych są coraz silniej widoczne w obszarze okołosportowym, co jest nieuchronnym skutkiem globalizacji. Dla

wielu zwolenników tradycyjnego postrzegania rywalizacji sportowej może być to bolesna obserwacja, ponieważ nierzadko interesy i układy świata „wielkiego” biznesu zatracają naturalny urok i ideały, które przyświecają rywalizacji sportowej (Znaniński 2001: 437–447). Dodatkowo warto podkreślić, że coraz częściej słyszy się hasła określające piłkę nożną jako dyscyplinę korporacyjną. „Po jednej stronie mamy więc tych, którzy chcieliby w ukochanych klubach wciąż widzieć przede wszystkim wspólnotę opartą na tradycji i razem odczuwanych emocjach; na drugim biegunie są właściciele, udziałowcy i klubowi pracownicy rozmaitego szczebla znakomicie czujący rytm globalizacji i ducha korporacyjnych reguł” (Czubaj i in. 2012: 235) – wypowiedź ta tylko potwierdza fakt, że w obecnych czasach samo współzawodnictwo sportowe coraz częściej staje się głównie możliwością zysku dla wielu przedstawicieli, federacji czy nawet władz państwowych.

Istotny wpływ czynników ekonomicznych oraz wydarzeń politycznych na sport był szczególnie zauważalny w kontekście dalszej partycypacji reprezentacji Rosji w mundialu 2022, co wiązało się z wojną w Ukrainie. Te niecodzienne i niezwykle kontrowersyjne okoliczności zmusiły Międzynarodową Federację Piłki Nożnej (FIFA) do podjęcia wielu kluczowych decyzji, które spowodowały skrajne reakcje opinii publicznej. Głównym celem artykułu jest przedstawienie dynamiki emocji związanej z procesem decyzyjnym FIFA wśród polskich członków wybranych grup internetowych. Szczególnie istotny dla wypowiedzi internautów był polityczny kontekst zagadnienia, a mianowicie ingerencja polityki w sferę sportu. Na potrzeby artykułu przeprowadzono badania o charakterze jakościowym: analizę danych zapośredniczoną przez etnografię cyfrową i wywiady indywidualne z członkami badanych grup.

Relacja sportu i polityki w literaturze przedmiotu

Analizowana tu problematyka oraz szeroko pojęte związki między polityką i sportem są często podejmowane przez zagranicznych badaczy. Richard Giulianotti (2011) zwracał uwagę na sferę sportu w kontekście kształtowania polityki społecznej, Daniel Bloyce i Andy Smith (2009) skupiali się na zagadnieniu rosnącej interwencji rządu w politykę sportową, natomiast Richard Espy (2018) przedstawił, jak organizacja igrzysk olimpijskich odzwierciedla strukturę polityki międzynarodowej. Warto jednak zaznaczyć, że powstało też wiele wnikliwych opracowań polskich badaczy ukazujących różne perspektywy relacji polityka – sport.

Wykorzystywanie sportu w polityce publicznej w sposób kompleksowy analizuje Wojciech Woźniak (2017: 33–52), opisując obszary, w których sport staje się narzędziem władz państwa. Jako przykład takiego mechanizmu można wskazać konflikt i bojkot igrzysk olimpijskich w Moskwie 1980 r. Tomasz Matras (2012: 99–113) w swojej analizie tych wydarzeń podkreślił silne upolitycznienie sportu oraz

świadome wykorzystywanie olimpiady jako narzędzia w walce ideologicznej wybranych państw. Wśród badań skoncentrowanych na wybranych przypadkach można znaleźć także opracowania Michała Marcina Kobiereckiego (2018) poświęcone dyplomacji sportowej postrzeganej jako narzędzie o międzynarodowym wpływie. Autor skupia się na badaniu roli sportu w kreowaniu wizerunku wybranego państwa czy narodu, analizując m.in. działania Rosji. Wskazuje ponadto metody, z jakich korzystają rosyjskie władze, aby zapewnić sobie pozytywny odbiór na arenie międzynarodowej, pomimo problemów z naruszaniem praw człowieka i „umieraniem” rosyjskiej demokracji (Kobierecki 2018: 221–242). Co istotne, Kobierecki mówi też wiele o wizerunkowych trudnościach tego państwa, związanych głównie z powszechną korupcją w sferze sportu. W innej publikacji badacz zwraca uwagę na kwestię przenoszenia konfliktu politycznego na arenę sportową (Kobierecki 2016: 107–122). Sport przedstawia on tutaj jako narzędzie do demonstrowania siły, walki o uznanie międzynarodowe, ale także jako broń służącą osłabieniu przeciwnika. Zbliżony kontekst zaprezentował James Riordan (1977), wskazując na znaczenie sportu w podnoszeniu prestiżu radzieckiego komunizmu za granicą.

Wpływ polityki na sferę sportu można bardzo dobrze zaobserwować także na przykładzie sporu między projektem Superligi a instytucjami FIFA i UEFA, w którym istotną rolę odgrywają prawo unijne oraz kontekst potencjalnego wpływu tychże wydarzeń na przyszłość piłki nożnej w Europie. Mieszko Rajkiewicz (2023: 191–197) szczegółowo analizuje to zagadnienie, odnosząc się do wymiaru prawnego i politycznego. Podkreśla w szczególności rolę *softpower* i lobbingu politycznego w kształtowaniu przyszłości europejskiego sportu. Z kolei w ujęciu Renaty Włoch (2012: 9–31) międzynarodowe federacje piłkarskie to podmioty mające wpływ na szeroko pojęty globalny ład. Autorka wskazuje na zasięg władzy tych instytucji, narzucających określone warunki państwom oraz wpływających na ich decyzje polityczne. Siłę organizacji sportowych w odniesieniu do geopolityki bada też Artur Miazek (2019). Biorąc na warsztat dwie potężne organizacje sportowe, MKOl i FIFA, pokazuje, w jaki sposób budują one swoje relacje z państwami oraz innymi podmiotami na arenie międzynarodowej.

Warto zwrócić uwagę, że w literaturze przedmiotu badano również reakcje kibiców na kwestie polityczne. Danny Fitzpatrick i Paddy Hoey (2022) zajmują się problematyką aktywizmu wśród kibiców, którzy od działań *stricte* związanych z funkcjonowaniem klubów przeszli do silniejszego zaangażowania politycznego i społecznego. Badacze wskazują na tendencje wzrostu niezadowolenia z komercjalizacji piłki nożnej, co istotnie łączy się z rosnącym rozczarowaniem tradycyjnymi formami polityki. Z kolei Mark Doidge i współpracownicy (2023) koncentrują się na emocjach kibiców w kontekście europejskiej piłki nożnej, poddając szczególnemu oglądowi rozgrywki Ligi Mistrzów oraz projekt Superligi. Pokazują oni m.in., jak komercjalizacja, nierówności społeczne, konflikt interesów oraz zapowiedź

powstania Superligi wywołują społeczny sprzeciw, frustrację i obawy wśród fanów tej dyscypliny sportowej. Inne ujęcie perspektywy kibicowskiej analizowanej w kontekście szerszych rozwiązań systemowych można znaleźć w książce *Ultras. The Passion and Performance of Contemporary Football Fandom* (Doidge i in. 2020). Przedstawiono w niej analizę złożonej grupy społecznej „ultrasów” wraz z charakterystyką w kontekście politycznym. Autorzy badają np. wątek sprzeciwu kibiców wobec „nowoczesnego futbolu”, którzy często solidaryzują się i wspólnie protestują przeciwko regulacjom oraz nadmiernej kontroli w piłce nożnej. Co istotne, często do organizowania protestów i wyrażania swoich poglądów wykorzystują oni media społecznościowe.

W nowoczesnej historii świata zatem można wskazać wiele przykładów wzajemnego oddziaływania polityki i sportu, które często stają się przyczyną skrajnych emocji wśród kibiców. Sport bowiem jest tylko z pozoru apolitycznym obszarem ludzkiej aktywności, natomiast w rzeczywistości bywa wykorzystywany do realizacji celów politycznych i dyplomatycznych. Mimo że zagadnienia te cieszą się relatywnie dużym zainteresowaniem badaczy społecznych, relację sport – polityka warto naukowo pogłębiać ze względu na jej złożoność oraz globalny zasięg. Należy podkreślić, że zarówno na poziomie lokalnym, krajowym, jak i międzynarodowym obie te sfery są ze sobą silnie powiązane, a zbadanie występujących między nimi zależności może pomóc w zrozumieniu dynamiki współczesnego świata.

Współczesny świat piłki nożnej a rola FIFA

Jeden z wymiarów relacji między sportem i polityką można zaobserwować na przykładzie mistrzostw świata w piłce nożnej, dla których tłem są ogromne sumy pieniędzy oraz liczni inwestorzy czy interesanci. Do głównych podmiotów odpowiadających za organizację i podejmowanie kluczowych decyzji związanych z przebiegiem mistrzostw świata należy FIFA, czyli Międzynarodowa Federacja Piłki Nożnej (fr. *Fédération Internationale de Football Association*). Jest to organizacja sportowa oraz rodzaj instytucji społecznej, składającej się z osób lub grup wchodzących ze sobą w interakcje w celu realizacji kluczowych dla niej funkcji (Slack, Parent 2006). FIFA obejmuje elementy podstawowe dla tego typu stowarzyszeń: strukturę, regulamin, strategię, kulturę organizacyjną, przywództwo, władzę oraz kontrolę (Byers i in. 2012). Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na jej pozycję i status. Od federacji tej bowiem zależy bardzo wiele w zakresie funkcjonowania i przebiegu wielkich imprez piłki nożnej, co wiąże się z przepływem znacznej ilości pieniędzy. Niepozorna niegdyś organizacja pozarządowa obecnie stanowi globalną quasi-korporację, opierającą swoją potęgę gospodarczą na zyskach pochodzących głównie z takich wydarzeń, jak mundial (Włoch 2012: 9–31).

Działania i decyzje FIFA wywołują wiele kontrowersji i stale są dyskutowane przez opinię publiczną. Nie inaczej działo się w początkowym okresie wojny rosyjsko-ukraińskiej. Pełnoskalowy atak Rosji na Ukrainę, oprócz oczywistych obaw związanych z ludzkim życiem czy sytuacją gospodarczą, zrodził również emocje zogniskowane wokół meczu reprezentacji Polski, który miał się rozgrywać w Moskwie 24 marca 2022 r. Za ostateczne rozstrzygnięcie dylematu związanego z przebiegiem meczu barażowego w tych wyjątkowo burzliwych okolicznościach odpowiadała przede wszystkim FIFA. W obliczu tych wydarzeń polski dyskurs internetowy „wrzał”, generując ogromną liczbę komentarzy i reakcji, które stały się cennym materiałem empirycznym. Ta intensywność komunikacji skłoniła do bliższego przyjrzenia się debacie toczącej się w przestrzeni Internetu oraz do analizy jej interesujących aspektów. Zgromadzony materiał był ściśle związany z głównym problemem badawczym – reakcjami oraz dynamiką emocji członków wybranych grup piłkarskich w odpowiedzi na decyzje FIFA w kontekście eskalacji rosyjskiej agresji w Ukrainie.

Metodologia badania

W celu zbadania reakcji oraz dynamiki emocji członków wybranych grup piłkarskich wywołanych przez decyzje FIFA przyjęte w kontekście eskalacji rosyjskiej agresji w Ukrainie sformułowano dwa pytania: Jak reagowali fani piłki nożnej w trzech wybranych grupach facebookowych na stanowisko i decyzje FIFA podczas wojny w Ukrainie? Jak zmieniała się dynamika emocji wśród członków wybranych grup piłkarskich w zależności od działań FIFA podejmowanych w związku z wojną w Ukrainie?

Istotnym punktem odniesienia dla tych pytań stały się decyzje FIFA w newralgicznym okresie od 24 lutego do 8 marca 2022 r., kiedy Rosja rozpoczęła pełnoskalową agresję w Ukrainie. Działaniom wojennym towarzyszyła bowiem dyskusja na temat dalszej partycypacji rosyjskiej reprezentacji w barażach do mistrzostw świata. W związku z tym zebrano informacje na temat postulatów federacji i ich ewentualnych zmian. Zwrócono uwagę na porządek chronologiczny przedstawianych opinii, wskazując kolejność wydarzeń. Dogłębnej analizie zostały poddane tzw. kluczowe punkty, które dotyczą oficjalnych decyzji FIFA oraz nałożonych przez nią sankcji. Dzięki zachowaniu porządku czasowego możliwe było prześledzenie zmian i dynamiki emocji wśród członków badanych grup internetowych.

W odniesieniu do reakcji, odczuć fanów piłkarskich na działania federacji poszukiwano odpowiedzi na następujące pytania: Czy odczucia były wartościowane w sposób pozytywny, negatywny, czy neutralny? Jak polscy kibice reagowali na decyzje dotyczące reprezentacji Polski? Na co zwracali szczególną uwagę, a jakie kwestie pomijali? Odpowiedzi na te pytania szczegółowe pozwoliły nakreślić

dokładniejszy obraz postaw polskich kibiców wobec ustaleń lub spekulacji związanych z przebiegiem meczy barażowych z udziałem Rosji.

Najistotniejszym aspektem prezentowanych badań była jednak próba uchwycenia dynamiki zmiany emocji i nastawienia członków omawianych grup piłkarskich. Jak zmieniały się ich odczucia na przestrzeni czasu i w odpowiedzi na poszczególne postanowienia FIFA? Które komunikaty wzbudziły silniejsze emocje? Jakie czynniki mogły spowodować takie reakcje? Skupiając się na tych zagadnieniach, możliwe było ukazanie postaw członków grup piłkarskich wobec działań FIFA, ewolucji związanej z ustosunkowaniem się do nich oraz potencjalnego źródła tych emocji.

Badania zostały przeprowadzone za pomocą cyfrowej etnografii danych zastanych i wywiadów swobodnych, metody te bowiem pozwalają na dotarcie do bardziej pogłębionej interpretacji prezentowanej przez lokalnych uczestników kultury piłkarskiej (Jemielniak 2019: 102). Charakter badań zatem można określić jako analizę treści, pogłębioną za pomocą wywiadów i zorientowaną na interpretację dynamiki emocji oraz interakcji uczestników wirtualnych grup zrzeszających kibiców. Należy zauważyć, że w terminologii badawczej funkcjonuje wiele zwrotów odnoszących się do zbierania danych w przestrzeni internetowej. W niniejszym badaniu najbardziej odpowiednie wydaje się stosowanie terminu „etnografia cyfrowa” (Murthy 2008: 837–855), który wskazuje, że etnografię online można łączyć z wywiadami jakościowymi oraz kontekstem pozacyfrowym (Hine 2000). Warto podkreślić, że cel etnografii cyfrowej pozostaje tożsamy z etnografią w jej tradycyjnym ujęciu – polega on na interpretacji rzeczywistości osadzonej w rzetelnym odzwierciedleniu perspektywy lokalnej, rozumianej jako sposób postrzegania i interpretowania świata przez konkretną społeczność (Lichterhan 2017: 35–45). Jako główną metodę badawczą wybrano etnografię cyfrową ze względu na wyjątkowy rodzaj interakcji oraz kontekst, sprzyjający natężeniu dyskusji w Internecie. Reakcje i komentarze można zamieszczać na Facebooku w sposób asynchroniczny (gdzie udział w dyskusji jest niejednoczesny), co sprzyja wielości reakcji oraz zaciekłości dialogu (Jemielniak 2019: 107). Ta metoda badawcza pozwoliła więc na zebranie obszernego materiału.

Reakcje oraz wypowiedzi kibiców badano w następujących grupach facebookowych związanych z piłką nożną: Awangarda Piłkarska (35 tys. członków), Po Prostu o Futbolu! (66,8 tys. członków) i Rzeźnicy Kartomanii (161,5 tys. członków). Grupy te wybrano ze względu na relatywnie dużą liczbę członków, umożliwiając tym samym zaobserwowanie licznych opinii i poglądów, oraz szeroko dyskutowaną problematykę procesu decyzyjnego FIFA w kontekście wojny w Ukrainie. Trzeba zauważyć, że należą one do najliczniejszych i najbardziej aktywnych polskich grup o tematyce piłkarskiej, które nie sympatyzują z żadnym konkretnym klubem ani opcją polityczną, co może świadczyć o względnej różnorodności ich członków w odniesieniu do poglądów dotyczących piłki nożnej i tożsamości społeczno-politycznej. Ponadto skoncentrowano się tylko na polskich grupach, ponieważ można zakładać, że zagraniczni kibice prezentowaliby

odmienne podejście do omawianych zagadnień z powodu innego kontekstu kulturowego. Wspomniane grupy charakteryzują się również dużą wewnętrzną dynamiką interakcji oraz skłonnością członków do wspierania się, gdy sytuacja tego wymaga (Miller 2012: 76–97), co można było zaobserwować na przykładzie komentowania przebiegu działań wojennych i zbliżającego się meczu reprezentacji Polski. Ich status jest prywatny, więc treści oraz dyskusje widzą tylko członkowie. Koncentrują się oni na aktualnych informacjach ze świata piłki nożnej, które są na bieżąco udostępniane oraz przez nich komentowane. Warto zauważyć, że dołączenie do każdej z grup nie było trudne, gdyż ich administratorzy przyjmują każdego zgłaszającego chęć uczestniczenia w danej zbiorowości. Autorka badania zdecydowała się nie ujawniać publicznie swojej roli etnografa, ponieważ wydawało się to niepotrzebne i nie dotyczyło kwestii etycznych. Jej udział w grupach można nazwać aktywnym, ponieważ była ich członkinią przez kilkuletni okres, utrzymując stałą obecność w dyskusjach i środowisku grupowym, a także sporadycznie biorąc czynny udział w interakcjach i podejmowanych tam działaniach (Miller 2012: 76–97). Było to niewątpliwie korzystne dla prowadzonych badań, gdyż często dopiero bycie „insiderem” w wybranej grupie pozwala na zrozumienie ukrytych znaczeń jej kultury (Labaree 2002: 98).

Zbadano publikacje dotyczące procesu decyzyjnego FIFA w kontekście trwającej wojny w Ukrainie (archiwalne zapiski). Z trzech badanych grup zebrano w sumie 16 postów poruszających tę problematykę. Należy podkreślić, że celowo zachowano anonimowość autorów wpisów, ponieważ bliższe dane na ich temat nie miałyby istotnego wpływu na wyniki badań. Materiał zbierano w okresie 20–25 marca 2022 r., dlatego należy uwzględnić, że od tego czasu zawartość analizowanych postów mogła zostać zmodyfikowana lub (częściowo) usunięta. Głównymi kryteriami analizy wpisów były: tematyka, reakcje² oraz treść i dynamika emocji zawarta w komentarzach. Badanie materiału wizualnego (który został zamieszczony w niektórych wpisach) okazało się nieprzydatne w interpretacji odczuć kibiców, dlatego zostało pominięte. Istotne natomiast było uchwycenie pewnych prawidłowości w reagowaniu polskich kibiców i przyczyn takiego, a nie innego ich nastawienia do poszczególnych decyzji czy spekulacji. Dzięki takiej analizie możliwe będzie zinterpretowanie odczuć (a także ich zmian) oraz zrozumienie reakcji członków grup piłkarskich czekających na oficjalną decyzję w sprawie meczu barażowego pomiędzy Polską a Rosją. Dodatkowo przeprowadzono cztery wywiady swobodne z aktywnymi członkami analizowanych grup, w tym z osobą zajmującą się na co dzień tworzeniem artykułów prasowych o bieżących informacjach ze świata

² Analiza objęła przedstawienie liczby reakcji pod wybranym wpisem na Facebooku. Platforma ta oferuje kilka przycisków, za pomocą których można wyrazić określone emocje: „Lubię to!” – aprobata, „Super” – euforia, „Ha ha” – rozbawienie, „Wow” – zaskoczenie, „Przykro mi” – smutek, „Wrr” – złość oraz „Trzymaj się” – troska. Należy podkreślić, że są to jedynie umowne i powszechnie przyjęte określenia emocji, które mogą odzwierciedlać wybrane reakcje facebookowiczów.

piłki nożnej. Chronologię wydarzeń związanych z procesem decyzyjnym FIFA w kontekście wojny w Ukrainie przedstawiono w tabeli 1. Analiza treści wpisów została uporządkowana zgodnie z kolejnością zaprezentowaną w tym zestawieniu.

Tabela 1. Chronologia procesu decyzyjnego FIFA w okresie od 24 lutego do 8 marca 2022 r.*

Data	Wydarzenie
24 lutego	Informacja o tym, że federacje polskie, czeskie i szwedzkie ogłoszą wspólne oświadczenie, w którym potępiają ostatnie wydarzenia i oczekują jasnej reakcji FIFA.
25 lutego	Reprezentacje Zimbabwe i Kenii są wykluczone z rozgrywek międzynarodowych przez FIFA. Rosja nadal pozostaje bezkarna.
26 lutego	Rząd Wielkiej Brytanii wywiera presję na FIFA. Rzecznik prasowy PZPN krytykuje FIFA z powodu zwlekania z podjęciem odpowiednich decyzji.
27 lutego	Reprezentacja Rosji nie zostaje zawieszona przez FIFA. Rosja musi rozgrywać mecze na neutralnym terenie, bez hymnu i kibiców – federacja nie chce wykluczać drużyny Rosji z barażów.
28 lutego	Spekulacje dotyczące ogłoszenia przez FIFA całkowitego zawieszenia rosyjskich drużyn. Oficjalna decyzja FIFA o zawieszeniu Rosji i rosyjskich klubów we wszystkich rozgrywkach do odwołania.
1 marca	Rosyjska federacja zamierza się odwołać od decyzji FIFA.
2 marca	Władze FIFA nie zdecydowały jeszcze, jak zastąpić reprezentację Rosji w marcowych barażach.
3 marca	W ciągu najbliższych 7–10 dni FIFA ma wydać decyzję o tym, że zagraniczni piłkarze rozwiązujący umowy w Rosji mogą związać się z dowolnym klubem.
4 marca	Brak nowych decyzji i spekulacji związanych z postępowaniem FIFA.
5 marca	Władze FIFA jeszcze nie opublikowały oficjalnego oświadczenia o tym, że Rosja przegrała walkowerem mecz z reprezentacją Polski.
6 marca	Spekulacje dotyczące decyzji FIFA, że zawodnicy, którzy chcą opuścić rosyjskie drużyny, mogą to zrobić, ale muszą do nich wrócić po 30 czerwca.
7 marca	Federacja FIFA za wszelką cenę szuka rozwiązania, by nie ukarać reprezentacji Rosji. Oficjalnie FIFA podjęła decyzję, że obcokrajowcy z lig ukraińskiej i rosyjskiej będą mogli zawiesić aktualne kontrakty do 30 czerwca.
8 marca	Przedstawiciele FIFA poinformowali, że Polska otrzyma wolny los w związku z odsunięciem reprezentacji Rosji od rozgrywek.

* Wszystkie tabele w artykule zostały opracowane na podstawie treści postów zamieszczonych w analizowanych internetowych grupach piłkarskich, dlatego pominięto informację o źródle tabel.

Wyniki i główne wnioski

Pierwszą zauważalną reakcją zagranicznych federacji było wydanie wspólnego oświadczenia, w którym potępiono działania wojenne i rosyjską eskalację konfliktu. Stanowisko to wywołało głównie pozytywne emocje wśród kibiców (zob. tab. 2).

Tabela 2. Wpis z dnia 24 lutego 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
24 lutego	Awangarda Piłkarska	Federacje polskie, czeskie i szwedzkie wystosują wspólne oświadczenie, w którym potępiają ostatnie wydarzenia i nie wyobrażają sobie rozgrywania meczu z Rosją na ich terenie. Oczekują jasnej i stanowczej reakcji FIFA i UEFA.	Lubię to! – 564 Super – 194

Uczestnicy grupy chwalili postawę polskiej federacji, jak również zagranicznych związków piłkarskich. Odczuwali także wyraźną dumę ze swojego kraju. Mimo to nie byli w pełni zadowoleni, gdyż oczekiwali oficjalnych decyzji dotyczących dalszych losów rosyjskiej reprezentacji w rozgrywkach barażowych. Wszelkie komentarze kibiców wyrażały pragnienie odsunięcia drużyny Rosji przez FIFA, np.: „W ogóle ruska kadra powinna być wywalona na pysk ze wszystkich rozgrywek. Ich kluby też”³. Można też dostrzec zniecierpliwienie tych, którzy sądzili, że na Rosję zostaną nałożone sankcje, choć zarazem doceniali oni dążenie federacji z innych krajów do sprawiedliwości.

Kolejnego dnia duża część debaty publicznej kumulowała się pod wpisami na temat dalszej bezkarności Rosji i ukarania innych reprezentacji (zob. tab. 3). Reakcje odnosiły się zatem głównie do postrzeganej bierności FIFA w egzekwowaniu jakichkolwiek konsekwencji wobec kraju-agresora.

Tabela 3. Wpis z dnia 25 lutego 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
25 lutego	Po Prostu o Futbolu!	Reprezentacje Zimbabwe oraz Kenii ZOSTAJĄ WYKLUCZONE z rozgrywek międzynarodowych przez FIFA ze skutkiem natychmiastowym!! Rosja DALEJ BEZKARNA... Powodem tak zdecydowanej reakcji były „ingerencje rządu w sprawy futbolu w tych krajach”	Ha ha – 135 Wrr – 40 Lubię to! – 21 Trzymaj się – 2 Przykro mi – 2

Reakcje kibiców można ocenić jako jednoznacznie negatywne, prześmiewcze i nacechowane wyraźną irytacją, wywołaną niepodjęciem odpowiednich

³ W komentarzach kibiców i wypowiedziach respondentów poprawiono błędy gramatyczne i interpunkcyjne.

działań wobec reprezentacji Rosji. Kibice nie ukrywali również swojego rozczarowania i smutku, np.: „wstyd, sport przegrał”. Emocje w zauważalny sposób zmieniły się na jeszcze bardziej wrogie i sceptyczne, a w wielu komentarzach określano federację FIFA jako „mafię”, używając przy tym wulgarnych słów, zwłaszcza w kontekście jej powiązań polityczno-ekonomicznych z Rosją.

Kolejnym wyrażnie emocjonującym momentem były reakcje na presję ze strony Wielkiej Brytanii, którą członkowie grup piłkarskich odebrali jednoznacznie pozytywnie (zob. tab. 4). Polscy kibice chwalili zaangażowanie Brytyjczyków i cieszyli się, że również inne kraje wspierają opinię publiczną, wypowiadając się krytycznie na temat dalszego uczestnictwa reprezentacji Rosji.

Tabela 4. Wpis z dnia 26 lutego 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
26 lutego	Po Prostu o Futbolu!	Rząd Wielkiej Brytanii wywiera presję na FIFA, aby wykluczyć Rosję z Mistrzostw Świata. (Telegraph)	Lubię to! – 427 Super – 254

W komentarzach jednak wciąż przeważały negatywne odczucia z powodu zwlekania FIFA z podjęciem ostatecznej decyzji, co sprawiło, że utrzymywał się nerwowy nastrój wśród kibiców. Gianni Infantino (przewodniczący FIFA) wielokrotnie został nazwany „sprzedajnym” i skorumpowanym działaczem. Z każdym dniem, bez jakiegokolwiek oficjalnej decyzji federacji, reakcje członków grup piłkarskich były coraz silniej naznaczone irytacją.

Pierwsze oznaki ostrożnego optymizmu i nadziei wśród kibiców pojawiły się dopiero w komentarzach pod wpisem odnoszącym się do wypowiedzi rzecznika prasowego PZPN (zob. tab. 5).

Tabela 5. Drugi wpis z dnia 26 lutego 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
26 lutego	Rzeźnicy Kartomanii	Jakub Kwiatkowski (rzecznik prasowy PZPN): „Jeśli FIFA będzie chciała nas wyrzucić, to niech wyrzuca. To, co robi ta federacja, to jest wstyd. Konferencja Gianniego Infantino to było jakieś kuriozum”.	Lubię to! – 4,3 tys. Super – 2,2 tys. Wow – 5 Trzymaj się – 3 Ha ha – 2

Kibice nie szczędzili słów utożsamianych z dumą, patriotyzmem i wskazywali na wzorowy przykład, jaki według nich daje Polska, np.: „Nie sądziłem, że postąpią w taki dobry sposób, myślałem, że się ugną. Szacun fest”. Takie wypowiedzi dały wielu kibicom nadzieję na to, że FIFA wkrótce podejmie słuszną decyzję. W licznych komentarzach wskazywano na kluczowe wartości: „Lepiej odpaść z honorem niż odpaść z grupy, ale bez honoru, ten turniej i tak ma złą otoczkę w postaci

pracowników i łamania praw człowieka”. Uczestnicy dyskusji przedstawiali nasz kraj jako wzór do naśladowania i symbol walki nie tylko o wykluczenie reprezentacji Rosji z rozgrywek, lecz także o ludzką moralność: „Zagranica i zachód teraz nas będą stawiać za wzór do naśladowania, a reprezentację z rígczem [własc. RIGCZ-em, akronim „Rozum i Godność Człowieka” – uzup. J.W.] i godnością człowieka. Kulesza [to,] co poczynił, to naprawdę kosmos”. Emocje kibiców koncentrowały się wokół wartości patriotycznych, z którymi utożsamiano konsekwentne trwanie po stronie swojego narodu i kierowania się jego dobrem. W omawianych grupach internetowych panowało ogólnie zadowolenie i wyrażano wiarę, że przyszłość przyniesie dobrą zmianę. Zarazem jednak dość powszechnie eksponowano problematykę praw człowieka oraz wszelkich nieprawidłowości i podejrzeń o powiązania polityczne FIFA.

Emocje kibiców jednak ponownie przybrały na sile, gdy pojawiły się informacje, że FIFA poważnie rozważa możliwość włączenia reprezentacji Rosji do rozgrywek na neutralnym terenie, bez hymnu i udziału kibiców, z jednoczesnym występowaniem pod szyldem Związku Piłkarskiego Rosji (zob. tab. 6).

Tabela 6. Wpis z dnia 27 lutego 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
27 lutego	Rzeźnicy Kartomanii	KOMPROMITACJA FIFA! Reprezentacja Rosji nie zostaje zawieszona. Poznaliśmy kroki, jakie podjęła FIFA w związku atakiem Rosji na Ukrainę. Reprezentacja Rosji musi rozgrywać mecze domowe na neutralnym terenie, bez hymnu i kibiców, natomiast drużyna będzie rozgrywała mecze jako Związek Piłkarski Rosji.	Ha ha – 614 Wrr – 180 Lubię to! – 142 Przykro mi – 6 Wow – 3 Trzymaj się – 1

Członkowie grup piłkarskich podkreślali, że nie szanują praktyk federacji FIFA, i porównywali jej poczynania do najgorszych wykroczeń. Nadal pojawiały się wypowiedzi na temat roli pieniędzy i powiązań politycznych we współczesnym świecie, w kontekście ich zauważalnej siły. W ironiczny sposób zwracali również uwagę na destrukcyjny dla sportu charakter działań organizacji: „o to ta FIFA ratująca piękno piłki, dbająca o dobro sportu?”. Dominujące wcześniej emocje związane z nadzieją szybko więc przekształciły się w gniew i rozczarowanie.

Spekulacje dotyczące dopuszczenia Rosji do gry przez FIFA sprawiły, że dyskusje internetowe tego dnia miały jeszcze bardziej burzliwy charakter. Kibice nie kryli oburzenia i zażenowania, rozpatrując te doniesienia (zob. tab. 7).

Tabela 7. Drugi wpis z dnia 27 lutego 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
27 lutego	Po Prostu o Futbolu!	Wkrótce FIFA ogłosi, że Rosja musi zagrać na neutralnym obiekcie, bez hymnu, kibiców i flagi. Nie chcą wykluczać reprezentacji Rosji z barałów – New York Times.	Ha ha – 66 Wrr – 23 Lubię to! – 17

Irytacja wiązała się przede wszystkim z wartościami, jakie komitet decyzyjny w omawianej sytuacji przejawiał, przenosząc rolę pieniędzy nad humanitarne sposoby rozwiązywania dylematów: „Pieniążki, Panowie i Panie, pieniądze”. Głównym adresatem takich komentarzy był Gianni Infantino. Zdecydowane reakcje kibiców wyraźnie wskazywały, że jeśli reprezentacja Rosji oficjalnie otrzyma pozwolenie na udział w rozgrywkach zorganizowanych na neutralnym terenie, to upadną istotne dla sportu ideały moralności, etyki oraz godności.

Tego samego dnia do wspomnianych spekulacji odniósł się również prezes PZPN (zob. tab. 8), a wypowiedź wywołała reakcje o dwojakim charakterze.

Tabela 8. Trzeci wpis z dnia 27 lutego 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
27 lutego	Po Prostu o Futbolu!	Cezary Kulesza: Dzisiejsza decyzja FIFA jest dla nas nie do zaakceptowania. W sytuacji wojny na Ukrainie nie interesuje nas gra pozorów. Nasze stanowisko pozostaje bez zmian: reprezentacja Polski NIE ZAGRA z Rosją w meczu barałów, niezależnie od nazwy rosyjskiej drużyny.	Lubię to! – 135 Super – 69

Z jednej strony fani zamieszczali komentarze i grafiki wskazujące na całkowity brak szacunku dla FIFA: „UEFA & FIFA respect russian money”. Stale sugerowali też, że federacja jest w pewnym układzie z Rosją, co jeszcze bardziej rozniecało narastający od kilku dni gniew. Z drugiej strony natomiast polskich kibiców nie opuszczała дума z powodu działań PZPN. Szczególnie zaś gloryfikowali Cezarego Kuleszę, ówczesnego prezesa PZPN, który stał się dla nich wręcz bohaterem walczącym w słusznej sprawie: „Kulesza Top Top Top, i jeszcze raz Top!!!!!!!!!!”. Emocje internautów były więc rozpięte między skrajnie negatywnym postrzeganiem działań FIFA a skrajnie pozytywnym odbiorem stanowiska PZPN.

Kolejnego dnia z dziennikarskich doniesień na temat decyzji FIFA można było dowiedzieć się o zawieszeniu rosyjskich drużyn (zob. tab. 9). W konsekwencji fani doświadczali jednocześnie uczuć radości, ulgi i dumy, które współistniały z poczuciem niesmaku i niedosytu wobec wywołanego zamieszania.

Tabela 9. Wpis z dnia 28 lutego 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
28 lutego	Po Prostu o Futbolu!	Reuters: FIFA ogłosi dzisiaj całkowite zawieszenie rosyjskich drużyn w międzynarodowym futbolu. Wydaje się, że naciski przyniosły sukces!	Lubię to! – 562 Super – 306 Wow – 3 Trzymaj się – 3

Niepełna satysfakcja internautów wiązała się ze zbyt późnymi (w ich przekonaniu) spekulacjami na temat nałożenia sankcji na Rosję. Zatem byli zadowoleni z ostatecznej oficjalnej decyzji FIFA, jednak ich pogarda wobec tej organizacji nie osłabła, na co wskazuje większość komentarzy dotyczących tego wpisu, np.: „Tak się ociągają z tym, że dla mnie odarli się z resztek godności”; „Nawet gdyby, to niesmak pozostanie...”. Na tej podstawie można wnioskować, że wrogie nastawienie kibiców wobec FIFA pozostało nadal silne, mimo pojawiających się pogłosek o korzystnej decyzji.

Oficjalne potwierdzenie stanowiska FIFA w sprawie zawieszenia reprezentacji Rosji wywołało wśród kibiców bardzo silne i wreszcie jednoznacznie pozytywne poruszenie (zob. tab. 10).

Tabela 10. Drugi wpis z dnia 28 lutego 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
28 lutego	Awangarda Piłkarska	Oficjalnie: Rosyjskie kluby oraz reprezentacja Rosji zostały wykluczone z rozgrywek UEFA i FIFA do odwołania.	Super – 518 Lubię to! – 415 Wow – 1

Komentarze wyrażały radość i poczucie zwycięstwa. Kibice czuli się też współodpowiedzialni jako członkowie polskiego narodu za działania podjęte w celu nałożenia sankcji na Rosję. Mimo że przyjęto korzystne rozwiązanie dla polskiej drużyny, internauci podkreślali niepewność co do losów barażowego spotkania między Rosją a Polską. Pojawiły się też głosy mówiące o przedwczesnym szczęściu fanów, ponieważ zawieszenie nie oznacza ostatecznego wykluczenia, a FIFA wydaje się nadal dążyć do rozegrania zaplanowanego meczu barażowego. Internauci oczekiwali na decyzję o wygraniu meczu przez reprezentację polską walkowerem, co spowodowałoby natychmiastową i ostateczną dyskwalifikację Rosji: „Wciąż za mało. Jeszcze mają szansę zagrać w tym barażu. Baraż ma przepaść definitywnie”. Takie żądania wprowadziły wśród członków grupy z jednej strony atmosferę radości, a z drugiej niecierpliwości i niepokoju.

Pierwszego dnia marca emocje i uwaga kibiców zogniskowały się natomiast wokół odpowiedzi rosyjskiej federacji na zastosowane sankcje (zob. tab. 11).

Tabela 11. Wpis z dnia 1 marca 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
1 marca	Rzeźnicy Kartomanii	Rosyjska federacja zamierza się odwołać do CAS od decyzji FIFA i UEFA dotyczącej zawieszenia drużyn klubowych i reprezentacyjnych! Oświadczenie rosyjskiej federacji: To decyzja sprzeczna z normami i zasadami rywalizacji, ma charakter dyskryminacyjny i szkodzi sportowcom, a co najważniejsze milionom rosyjskich i zagranicznych kibiców. Ich interes powinien być chroniony. – TVP Sport	Ha ha – 2,3 tys. Lubię to! – 94 Super – 7 Wow – 3 Trzymaj się – 3 Wrr – 3 Przykro mi – 2

Polscy fani stanęli w obronie Ukrainy i przywoływali w swoich wypowiedziach wartości związane z szacunkiem, sprawiedliwością i zasadami moralnymi. Dominowały przy tym prześmiewcze postawy wobec stanowiska rosyjskiej federacji. Według internautów było ono, zważywszy na toczącą się wojnę, absolutnie nie do przyjęcia, a radykalna decyzja FIFA powinna być ostateczna. Często też ironizowali oni na ten temat, np.: „Bo wojna nie jest sprzeczna z normami i zasadami, no i oczywiście nie szkodzi innym ludziom...”. Reakcje polskich fanów ukazują przede wszystkim dążenie do społecznej solidarności. Wszystkie komentarze jednogłośnie wskazywały na absurdalność postawy Rosji, co mogło być też motywowane pragnieniem zadecydowania o bezdyskusyjnym walkowerze dla reprezentacji Polski oraz okazaniu wsparcia dla Ukrainy.

Dzień później pojawiły się wspomniane spekulacje na temat możliwego walkoweru dla polskiej drużyny, które wywołały masową celebrację i przypływ optymizmu wśród członków omawianych grup piłkarskich (zob. tab. 12).

Tabela 12. Wpis z dnia 2 marca 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
2 marca	Rzeźnicy Kartomanii	FIFA i UEFA nie są w stanie znaleźć rozsądnej alternatywy zastępstwa dla Rosji, co oznacza, że Polska w półfinale barażów będzie miała wolny los! – Guardian	Lubię to! – 1,8 tys. Super – 801 Trzymaj się – 7 Wow – 2 Przykro mi – 2

Na przestrzeni czasu można zauważyć, że wraz z rozpoczęciem wojny kibice aktywnie śledzili sytuację i wyrażali nadzieję na konkretne rozwiązanie. Z każdym dniem coraz intensywniej prowadzili dyskusje na ten temat, oczekując wiadomości, których treść odzwierciedla powyższy wpis. Liczne pozytywne reakcje na tę informację potwierdzają, że decyzję przyjęli z entuzjazmem. Ponownie jednak obok uczucia radości czy odwoływania się do patriotyzmu z komentarzy przebija niepełne zadowolenie z sytuacji, ponieważ wskazywano na niesprawiedliwe potraktowanie

innych reprezentacji, które mogłyby zagrać zamiast Rosji, np.: „Słowacja moim zdaniem byłaby dobrym rozwiązaniem”. Chodziło tu o drużyny, które nie zakwalifikowały się do tego etapu turnieju, a mogłyby potencjalnie wziąć w nim udział, zastępując zdyskwalifikowaną reprezentację rosyjską. W związku z tym kibice wspominali o zasadach *fair play* i uczciwości w stosunku do innych drużyn.

Kolejnego dnia w przestrzeni medialnej pojawiła się treść dotycząca decyzji w sprawie zagranicznych piłkarzy rozwiązujących swoje umowy w Rosji, która nie nawiązywała w żaden sposób do reprezentacji Polski, jednak wywołała emocje w środowisku polskich kibiców (zob. tab. 13).

Tabela 13. Wpis z dnia 3 marca 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
3 marca	Po Prostu o Futbolu!	FIFA i UEFA w ciągu najbliższych siedmiu-dziesięciu dni mają wydać decyzję o tym, że zagraniczni piłkarze rozwiązujący umowy w Rosji mogą związać się z dowolnym klubem. – Juntarnij.hr	Lubię to! – 124 Super – 21 Trzymaj się – 2 Ha ha – 1

Członkowie grupy piłkarskiej Po Prostu o Futbolu! poparli możliwość rozwiązania umowy zagranicznych piłkarzy z Rosją i ich przyłączenia się do dowolnego klubu oraz zaoferowanie pomocy zawodnikom grającym w tym państwie. Reakcje dotyczące również tego wpisu pokazują, że kibice wyrazili zdecydowany sprzeciw wobec działań rosyjskich wymierzonych w Ukrainę, np.: „I krótko z nimi. Państwu Rosji należy [się] kompletne wykluczenie ze strony reszty świata”.

Decyzja FIFA z 6 marca 2022 r. dotycząca piłkarzy reprezentujących rosyjskie drużyny wywołała wyraźne oburzenie wśród fanów (zob. tab. 14). Byli oni zaskoczeni pomysłem zobligowania piłkarzy do powrotu do Rosji w określonym terminie.

Tabela 14. Wpis z dnia 6 marca 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
6 marca	Awangarda Piłkarska	FIFA zdecydowała, że gracze, którzy chcą opuścić rosyjskie drużyny, mogą to zrobić, ale muszą wrócić po 30 czerwca. „Bo po 30 czerwca wszystkie zbrodnie popełnione przez wojska rosyjskie na Ukrainie zostaną zresetowane, podobnie jak żółte kartki po zakończeniu sezonu @FIFAcorn?”	Lubię to! – 52 Ha ha – 30 Wrr – 12 Wow – 3

Druga część wpisu pokazuje, że w ironiczny sposób odniesiono się do takiego rozwiązania. Mimo że nie dotyczy to bezpośrednio reprezentacji Polski, kibice są

wyrażnie zażenowani decyzjami FIFA, która próbuje jak w najmniejszym stopniu sankcjonować Rosję na wielu polach. Komentarze dosadnie odzwierciedlają te nastroje, np.: „FIFA już bardziej pod rosyjskim pantoflem chyba być nie może”. Na podstawie reakcji można zauważyć frustrację takim obrotem spraw, a w większości komentarzy wspomniano o stosowaniu przez federację praktyk korupcyjnych i realizowaniu działań na rzecz Rosjan.

Niekorzystne dla polskiej reprezentacji spekulacje dotyczące „grania na czas” przez FIFA i szukania alternatywnych rozwiązań rozegrania meczu z Rosją wywołały kolejną falę negatywnych emocji wśród internautów (zob. tab. 15).

Tabela 15. Wpis z dnia 7 marca 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
7 marca	Rzeźnicy Kartomanii	Cyrk z udziałem FIFA dalej trwa. Żenady w wykonaniu FIFA ciąg dalszy? Na Ukrainie Rosjanie mordują cywili, a w Zurychu postanowili grać na czas i poszukać rozwiązania, żeby nie ukarać Rosjan walkowerem. Jeden z pomysłów to przedłużenie meczów barażowych naszej ścieżki B na czerwiec. To jakiś absurd. – Sport INTERIA	Ha ha – 1,2 tys. Lubie to! – 413 Wrr – 20 Przykro mi – 5 Super – 4 Trzymaj się – 2

Dyskusja była wyjątkowo ożywiona, przy czym autorzy komentarzy wyrażali podobne odczucia, np.: „Ta wojna w końcu pokazała prawdziwe, skorumpowane oblicze tej «organizacji». No tak, bo w czerwcu ludzie, którzy zginęli, magicznie powrócą i nie będzie już problemu... Z całym szacunkiem dla tej abstrakcyjnej sytuacji, ale to jest tylko potwierdzenie, że FIFA od zawsze była skorumpowanym śmietnikiem pełnym toksycznych odpadów, teraz na czele z Infantino. Absurd i kompromitacja z ich strony”. Reakcje członków omawianych grup internetowych można potocznie określić jako „śmiech przez łzy” oraz wyraźny gniew, który dominował w tych wypowiedziach. Komentujący omawiany wpis sygnalizowali, że tracą cierpliwość wobec FIFA, a pojawiające się spekulacje ukazują organizację w coraz gorszym świetle – jako dbającą nie o ludzkie dobro, lecz o pieniądze i wpływy.

Tego samego dnia zaobserwowano również reakcje kibiców na decyzję FIFA w sprawie zawodników zagranicznych występujących w ligach ukraińskiej i rosyjskiej. Odbiór tego rozstrzygnięcia miał charakter ambiwalentny – łączył elementy akceptacji i otwartej krytyki (zob. tab. 16).

Tabela 16. Drugi wpis z dnia 7 marca 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
7 marca	Po Prostu o Futbolu!	Oficjalnie: FIFA podjęła decyzję, że obcokrajowcy z lig ukraińskiej i rosyjskiej będą mogli zawiesić swoje aktualne kontrakty do 30 czerwca. Oznacza to, że każdy zawodnik lub trener będzie mógł podpisać krótkoterminową umowę z dowolną drużyną. Każdy klub może podpisać dwóch obcokrajowców (!) do końca bieżącego sezonu.	Lubię to! – 92 Ha ha – 33 Super – 4 Wow – 1 Wrr – 1

Pozytywnym aspektem dla fanów zdaje się ostateczne zaangażowanie federacji w zapewnienie bezpieczeństwa zawodnikom, ale sama decyzja pozostawia wyraźny niesmak z powodu wyznaczenia terminu powrotu piłkarzy do wschodniego klubu (30 czerwca). Dyskusja tocząca się w komentarzach koncentrowała się przede wszystkim wokół silnego wpływu Rosji na decyzje FIFA. Internauci pisali o znacznej kontroli sprawowanej przez ten kraj nad federacją piłkarską, czego potwierdzeniem jest jej podejście do problemu udziału reprezentacji rosyjskiej w rozgrywkach. Emocje polskich kibiców były nadal wyraźnie negatywne, co akcentowali, krytykując relacje między FIFA a Rosją.

Dopiero oficjalna decyzja federacji o przyznaniu Polsce walkoweru i awansie do finału baraży wywołała tak liczne reakcje pod wpisem opublikowanym na jednej z grup internetowych, że skala tych interakcji uwiarygodniła autentyczność i jednoznacznie pozytywny odbiór długo oczekiwanego rozstrzygnięcia (zob. tab. 17).

Tabela 17. Wpis z dnia 8 marca 2022 r.

Data	Nazwa grupy	Treść wpisu	Liczba reakcji
8 marca	Rzeźnicy Kartomanii	Jest decyzja FIFA – Polska zagra 29.03 w finale baraży ze zwycięzcą pary Szwecja/Czechy!	Super – 2,1 tys. Lubię to! – 1,7 tys. Trzymaj się – 6 Przykro mi – 5 Wow – 1

Fani przez wiele dni walczyli o przyznanie walkoweru polskiej reprezentacji w zaplanowanym meczu z Rosją, a czekali na to właściwie od rozpoczęcia pełnoskalowej agresji w Ukrainie, nie brali zarazem pod uwagę żadnego innego rozwiązania. Emocje wyrażane w komentarzach były więc wyraźnie pozytywne: odczuwano radość, a także satysfakcję z osiągnięcia celu priorytetowego dla większości polskich kibiców. Pojawiło się jednak kilka odmiennych reakcji, odnoszących się do samego faktu otrzymania wolnego losu przez Polskę, np.: „Niby decyzja prawidłowa, ale niedosyt wolnego losu jednak jest”. Wskazywano bowiem, że reprezentacja rosyjska powinna zostać całkowicie wykluczona z rozgrywek, ponieważ reprezentacja Polski nie wzięła udziału w rywalizacji sportowej, przechodząc w ten sposób od razu do dalszego etapu.

Były to jednak nieliczne głosy, a większość internautów czuła się współodpowiedzialna za sukces w postaci walkoweru. Komentarze wskazywały też na poczucie dumy kibiców, którzy twierdzili, że znacznie przyczynili się do wygrania „ostatecznej walki”. Zarazem ponownie wyraźnie potępiali FIFA z powodu zwlekania przez tak długi czas z podjęciem wiążących decyzji. Niedosyt i gniew wywołane przez opieszałość federacji przytłumiła jednak ogromna radość z aktualnego usytuowania polskiej reprezentacji w rozgrywkach barażowych. Analizowany wpis definitywnie zamknął niezwykle emocjonalną dyskusję toczącą się na internetowych forach piłkarskich.

Dyskusja i konkluzje

Jak widać, reakcje kibiców na poszczególne wpisy były wyraźnie stronnicze, tj. skoncentrowane wokół korzystnych rozwiązań dla reprezentacji polskiej. Można postawić tezę, że emocje towarzyszące procesowi decyzyjnemu FIFA, wyrażane w komentarzach dotyczących omówionych wpisów, ściśle wiązały się z narodowością, tożsamością i poczuciem przynależności. Z tego względu członkowie grup internetowych oceniali działania federacji bardzo surowo. Odczuwali oni też silną więź emocjonalną ze swoją drużyną, dlatego traktowali omawianą sytuację często osobiście. Opinie wskazujące, że ostateczna decyzja FIFA o wolnym losie dla Polski, obiektywnie rzecz ujmując, była niesprawiedliwa, zostały w dyskusji zmarginalizowane. Pragnienie ułatwienia polskiej drużynie drogi do sukcesu okazało się ważniejsze niż realia, wydaje się też, że było ono dość powszechne wśród rodaków, co potwierdzają wypowiedzi respondentów:

Odpadł nam dość ciężki rywal, co może nas bardzo tak cieszyć. Jest to na rękę nam i to, myślę jedyna słuszna decyzja FIFA. [...] Jest to supersprawa, że Polska od razu przechodzi do finału baraży, mamy też większą szansę na zagranie w mundialu. Jak z pewnością wszyscy kibice, jestem bardzo szczęśliwy, że wykluczyli tych ruskich. (M24⁴)

Opina ta pokazuje, jak duże znaczenie ma reprezentacja narodowa dla przeciętnego polskiego kibica. Użycie słów wskazujących na podmiot zbiorowy „nam” czy „mamy” podkreśla silne poczucie solidarności między kibicami (szerzej: obywatelami) a drużyną, sugeruje, że tworzą nierozzerwalny byt, którego obie części wzajemnie się definiują. Podobne treści zawiera wypowiedź innego respondenta:

Kibice to by zrobili wszystko, żeby tylko Polsce ułatwić. Mamy megaszczęście, że tak się udało i trzeba, musimy się cieszyć, mimo tego wszystkiego wokół. Rozegranie meczu byłoby niebezpieczne dla wszystkich, dla obywateli, a Rosja musi poczuć karę dotkliwie. (M22)

⁴ Litera M oznacza mężczyznę, a liczba wiek rozmówcy.

Kibice często uzasadniali swoje stanowisko, wskazując na troskę o dobro ludzkie i kwestie moralności. Argumentację tę, w świetle jawnej stronnictwo fanów piłki nożnej, trzeba jednak interpretować jako racjonalizowanie zadowolenia z powodu wykluczenia Rosji i usytuowania własnej drużyny w korzystnej sytuacji.

Biorąc pod uwagę emocje najczęściej pojawiające się w komentarzach, szczególnie kontrowersje i nasilenie dyskusji wywołały momenty zwlekania FIFA z podjęciem decyzji oraz łagodne traktowanie Rosji, bez wymierzenia dotkliwych sankcji. W takich okolicznościach kibice nie szczędzili negatywnych słów i często wulgarnie wypowiadali się na ten temat. W okresie, gdy federacja podejmowała działania przez nich nieakceptowane, wśród członków grup piłkarskich panowały gniew i zniecierpliwienie, co zauważył jeden z respondentów:

W momencie, jak FIFA jeszcze nie podjęła definitywnej decyzji, że Rosję trzeba odsunąć i zdyskwalifikować, to polscy kibice byli no wściekli. Byli źli na FIFĘ, że tak się cackają w temacie. I to był prawdziwy wybuch tych odczuć. (M24)

Z kolei największe natężenie pozytywnych emocji wśród internautów spowodowały decyzje, które w oczach polskich kibiców były korzystne dla rodzimej reprezentacji kraju. Wyraźną radość w czasie pierwszych kilku dni od rozpoczęcia pełnoskalowej agresji w Ukrainie sprawiały komunikaty PZPN. Jako polski zarząd walczyli o słuszne rozwiązanie (z przewodniczącym Kuleszą na czele), które ostatecznie miało także na celu wsparcie polskiej drużyny i ułatwienie jej przejścia przez rozgrywki barażowe. Podobnie uważali fani, np.:

PZPN zachował się na pewno super i cisnęli ich tam dobrze, no. [...] ich zaangażowanie cieszyło nas, no, kibiców, i dało wiarę. [...] Ale uważam, że zrobili to również dla własnych korzyści, żeby nie zagrać z Rosją. Bądź co bądź, jest dla nas, dla Polaków, równorzędnym rywalem. (M22)

Natomiast kulminacyjnym momentem było bez wątpienia podjęcie oficjalnej decyzji o wykluczeniu Rosji z turnieju. Polscy fani otrzymali to, czego oczekiwali od FIFA. Na podstawie reakcji kibiców można stwierdzić, że sytuacja ta wywołała wśród nich wręcz euforię. Stan ten można porównać do radości z wygrania ostatecznego i niezwykle ważnego meczu przez polską reprezentację. Dodatkowo powszechne poczucie triumfu wskazywało na ogromną dumę kibiców z poczynań polskich instytucji sportowych oraz nacisku wywieranego przez opinię publiczną, np.:

No to była prawdziwa radość! Wszyscy my, Polacy, tak spięliśmy się, żeby to się udało, walkower dla nas. [...] Ta decyzja wreszcie wywołała też takie szczęście, po tych perypetiach z tą sprzedajną federacją. (M22)

W opinii większości kibiców wskutek opieszałości FIFA w kwestii podjęcia ostatecznej decyzji jej wizerunek jako zarządu decyzyjnego piłki nożnej znacznie ucierpiał. Z tego powodu, w ramach podsumowania przeprowadzonej analizy, warto ukazać, jak w oczach polskich kibiców zmienił się stosunek do federacji (w kontekście jej poczynań od czasu rozpoczęcia pełnoskalowej wojny w Ukrainie).

Dla wielu osób zaangażowanych w dyskusję na grupach facebookowych działania tej organizacji w kontekście wybuchu wojny w Ukrainie tylko potwierdziły podejrzenia opinii publicznej dotyczące układów z Rosją oraz skorumpowania:

FIFA się upokorzyła tak naprawdę, bo pokazała to, jaką kontrolę ma nad nią Rosja. Łysy jest skończony tak w sumie, jako człowiek. [...] Wkurzyło to na pewno, jak ta FIFA się sprzedaje. (M24)

Mimo ostatecznego zwycięstwa i związanej z tym radości kibice odczuwali też zawód i niesmak z powodu stanowiska federacji. Wiedząc wprawdzie, że sport (a szczególnie piłka nożna) przenika się z biznesem i polityką, byli ogromnie rozczarowani i zażenowani:

To, co zrobili z tym sportem, pięknym, jest obrzydliwe. Hajsik, hajsik, hajsik i tylko to potwierdzili. (M22)

Ustalenia te wskazują na jasną konkluzję. Mianowicie dynamikę emocji wyrażanych przez członków grup piłkarskich w związku z procesem decyzyjnym FIFA można określić jako sinusoidę. Smutek mieszał się z radością, gniew z nadzieją, a wszystkie te uczucia razem – z rozczarowaniem i dumą. Było to niezwykle kontrowersyjne, wywołujące skrajne reakcje zjawisko, przede wszystkim z uwagi na kontekst toczącego się konfliktu zbrojnego dwóch państw. Należy jeszcze raz podkreślić, że kibice w omawianych grupach piłkarskich manifestowali poczucie solidarności, a ich opinie na przestrzeni czasu były bardzo podobne pod względem treści oraz ładunku emocjonalnego, co z pewnością wynikało z łączącej ich tożsamości narodowej.

Podsumowanie

Analiza reakcji polskich kibiców na decyzje FIFA w kontekście rosyjskiej agresji na Ukrainę pokazuje nie tylko skrajne emocje wywołane przez ten konflikt, lecz także przenikanie politycznych wpływów do struktur wielkich federacji sportowych. Badanie nastrojów kibicowskich ujawniło przyczyny występowania wielu zjawisk przedstawionych w części teoretycznej artykułu:

od globalizacji oraz ingerencji sfery polityczno-ekonomicznej w piłkę nożną aż po narrację sugerującą obecność w sporcie mechanizmów korupcjogennych. W rozpatrywanym okresie od 24 lutego do 8 marca 2022 r. dynamika emocji członków grup piłkarskich ukazała się jednak jako złożony proces, w którym radość i nadzieja przeplatały się z gniewem, smutkiem oraz rozczarowaniem. Taki wachlarz emocji jest nie tylko naturalną reakcją na kontrowersyjne podejście FIFA, lecz także odzwierciedleniem szerszego kontekstu politycznego i społecznego. Decyzje tej organizacji są często kształtowane przez złożoną sieć czynników, w tym politycznych, ekonomicznych i kulturowych. W obliczu globalnych kryzysów, takich jak wojna w Ukrainie, federacje sportowe stają przed trudnym zadaniem balansowania między zasadami *fair play* a presją ze strony inwestorów, mediów i opinii publicznej. Nie dziwi zatem fakt, że decyzje dotyczące udziału reprezentacji Rosji w barażach do mistrzostw świata wywołały skrajne emocje wśród polskich fanów. Jak pokazał to zebrany materiał, nie są oni jedynie pasywnymi obserwatorami wydarzeń sportowych, lecz także aktywnymi uczestnikami dyskursu publicznego, który nierzadko łączy sport z polityką. Reakcje polskich kibiców na działania FIFA wskazują, że środowisko to łączy głęboka solidarność, a także zrozumienie dla sytuacji w Ukrainie – co podkreśla jego rolę jako głosu społeczności. W miarę, jak władze federacji sportowych stają się coraz bardziej świadome wpływu polityki na swoje decyzje, konieczne jest, aby uwzględniały nie tylko aspekty ekonomiczne i wizerunkowe, lecz także emocje i wartości kibiców. Współczesne relacje między polityką a sportem przekonują, że takie organizacje jak FIFA powinny działać w sposób bardziej przejrzysty i odpowiedzialny. Podejmując decyzje zgodne z oczekiwaniami społecznymi oraz wartościami demokratycznymi, będą mogły skutecznie zarządzać kryzysami i budować trwałe relacje z kibicami. Ostatecznie to właśnie emocje fanów mają kluczowe znaczenie dla kształtowania przyszłości sportu na arenie międzynarodowej oraz sposobu, w jaki federacje będą reagować na wyzwania współczesnego świata.

Warto dodać, że chociaż obecnie nieco osłabły wszelkie skrajne emocje polskich kibiców bezpośrednio związane z omawianym wydarzeniem, to pozostało poczucie rozczarowania oraz brak zaufania do FIFA. Sympatycy piłki nożnej powszechnie postrzegają federację jako organ zbyt długo zwlekający z podjęciem stanowczych decyzji, co w ich oczach podważa jej moralny autorytet. Obserwację tę mogą potwierdzać regularnie organizowane manifestacje kibiców, jak ta z 2024 r. w Berlinie, kiedy polscy kibice w drodze na mecz reprezentacji Polski zatrzymali się przed ambasadą Rosji, aby wyrazić swój sprzeciw wobec rosyjskiej agresji poprzez skandowanie obraźliwych haseł (Żaczek 2024). Te i wiele innych form demonstracji podczas wydarzeń sportowych odzwierciedlają wciąż silne poczucie solidarności Polaków z Ukrainą. Z drugiej strony często ukazują też głębokie rozczarowanie decyzyjnością

FIFA, które jeśli trwale zapisze się w pamięci fanów futbolu, stanie się stygmatem tej organizacji, kształtując krytyczne nastawienie wobec jej dalszych działań.

Literatura

- Bloyce D., Smith A., 2009, *Sport Policy and Development: An Introduction*, London: Routledge.
- Byers T., Slack T., Parent M., 2012, *Key Concepts in Sport Management*, London: Sage Publications.
- Czubaj M., Drozda J., Myszkowski J., 2012, *Postfutbol. Antropologia piłki nożnej*, Gdańsk: Wydawnictwo Naukowe Katedra.
- Doidge M., Kossakowski R., Mintert S., 2020, *Ultras: The Passion and Performance of Contemporary Football Fandom*, Manchester: Manchester University Press.
- Doidge M., Nuhra Y., Kossakowski R., 2023, *Introduction: 'A Spectre is Haunting European Football – the Spectre of a European Super League'*, „Soccer & Society”, vol. 24, no. 4.
- Espy R., 1981, *The Politics of the Olympic Games: With an Epilogue, 1976–1980*, Berkeley: University of California Press.
- Fitzpatrick D., Hoey P., 2022, *From Fanzines to Foodbanks: Football Fan Activism in the Age of Anti-Politics*, „International Review for the Sociology of Sport”, vol. 57, no. 8.
- Giulianotti R., 2011, *The Sport, Development and Peace Sector: A Model of Four Social Policy Domains*, „Journal of Social Policy”, vol. 40.
- Hine C., 2000, *Virtual Ethnography*, Thousand Oaks: Sage Publishing.
- Jemielniak D., 2019, *Socjologia Internetu*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Kobierecki M.M., 2018, *Dyplomacja sportowa. Sport w działaniach dyplomatycznych państw i aktorów niepaństwowych*, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Kobierecki M.M., 2016, *Upolitycznienie sportu jako następstwo konfrontacji politycznej państw*, „Przegląd Politologiczny”, R. 21, nr 1.
- Labaree R.V., 2002, *The Risk of 'Going Observationalist': Negotiating the Hidden Dilemmas of Being an Insider Participant Observer*, „Qualitative Research”, vol. 2, no. 1.
- Lichterman P., 2017, *Interpretive Reflexivity in Ethnography*, „Ethnography”, vol. 18, no. 1.
- Matras T., 2012, *Bojkot igrzysk olimpijskich w Moskwie 1980 r. przykładem wykorzystania sportu w celach politycznych w świetle wybranych źródeł drukowanych*, „Kultura Fizyczna”, z. 11.
- Miażek A., 2019, *MKOl i FIFA jako aktorzy stosunków międzynarodowych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Miller P., 2012, *Wprowadzenie do obserwacji online: warianty i ograniczenia techniki badawczej*, „Przegląd Socjologii Jakościowej”, t. 8, nr 1.
- Murthy D., 2008, *Digital Ethnography: An Examination of the Use of New Technologies for Social Research*, „Sociology”, vol. 42, no. 5.
- Rajkiewicz M., 2023, *Superliga, FIFA i UEFA przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Sprawa, która może zmienić przyszłość futbolu i soft power w Europie*, „Kwartalnik Prawa Międzynarodowego”, t. 1, nr 1.
- Riordan J., 1977, *Sport in Soviet Society: Development of Sport and Physical Education in Russia and the USSR*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Slack T., Parent M., 2006, *Understanding Sport Organizations: The Application of Organization Theory*, Champaign, IL: Human Kinetics.

- Włoch R., 2012, *Międzynarodowe federacje piłkarskie jako nowi aktorzy „global governance”*, „Stosunki Międzynarodowe”, t. 46, nr 2.
- Woźniak W., 2017, *Polityka wobec sportu. Sport jako element polityki publicznej*, „Problemy Polityki Społecznej”, t. 37.
- Żaczek N., 2024, *Polacy śpiewali pod ambasadą Rosji. Jest błyskawiczna reakcja*, Onet, 21.06, <https://przegladsportowy.onet.pl/pilka-nozna/euro-2024/reprezentacja-austrii/polacy-spiewali-pod-ambasada-rosji-jest-blyskawiczna-reakcja/n7nmtet> (dostęp: 4.05.2025).
- Znaniecki F., 2001, *Socjologia wychowania*, t. 2, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.